

територіальних систем монорозвитку).

#### Список використаних джерел

1. Idziak, W., Bielski, P. (2010), 'Imaging and implementing social innovations with limited technology. Cases of thematic villages in Poland', in: ThematicGuide. 9th European Summer Academy on Sustainable Rural Development and Social Innovations.

2. Kłoczko-Gajewska, A. General characteristics of thematic villages in Poland // Visegrad Journal on Bioeconomy and Sustainable Development // vol. 2, 2013, no. 2 n p. 60–63 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www.vua.uniag.sk/sites/default/files/VUA\\_02\\_KlockoGajewska.pdf](http://www.vua.uniag.sk/sites/default/files/VUA_02_KlockoGajewska.pdf)

3. Wilkin, J. О potrzebie i założeniach długookresowej wizji rozwoju wsi w Polsce. In Zawalińska (ed.): Rozwyj obszary wiejskich. Doświadczenia krajow europejskich. Warszawa : IRWIR PAN, 2005, p. 45–56.

**УДК 911.3**

**Смочко Н.М., Федченко К.С.**

*Мукачівський державний університет*

*natas mochko@gmail.com*

### **РЕГІОНАЛЬНІ ТУРИСТИЧНІ ТЕРИТОРІЇ ЯК ІНФРАСТРУКТУРНО-ЛОКАЛЬНІ УТВОРЕННЯ**

Основні складові туристичної конкурентоспроможності нашої країни показали, що, незважаючи на ресурсну забезпеченість, вона, нажаль, не може конкурувати з розвиненими туристичними державами. Єдиний шлях вирішення цієї проблеми – це сформуванню продуману, стратегічно-орієнтовану державну політику, основним завданням якої було б реально визначити туризм одним з основних пріоритетів держави, створити сильний орган влади з управління розвитком туризму, впровадити апробовані у світі економічні тригери

успішного ведення туристичного бізнесу й заохотити інвесторів вкладати кошти в розвиток туристичної інфраструктури України.

Локальні туристичні території у цілях підвищення своєї конкурентоспроможності вступають у боротьбу один з одним за чотири напрямки: 1) капітал та інвестиції; 2) активна і кваліфікована робоча сила; 3) бажані суспільні інвестиції (державні соціальні установи, ВНЗ, інфраструктура); 4) якісне довкілля, недопущення небажаного суспільного інвестування (наприклад, будівництво сміттєпереробних заводів, звалищ і полігонів на території регіону).

Кожна місцевість намагається покращити свою позицію у цьому суперництві за допомогою мікротригерів.

На конкурентну позицію регіону, місцевості або туристичного кластеру впливають різні фактори: стаціонарні (необільні) фактори виробництва – мінеральні води, рельєф, сприятливий клімат; агломераційні процеси у місцях скупчення підприємств, розвиток транспортної інфраструктури; технології ноу-хау. Конкурентоспроможною стає та туристична територія, яка створює умови для залучення висококваліфікованого культурного населення, яке характеризується високою якістю трудових ресурсів з потенціалом подальшого розвитку та наявністю постіндустріальної структури споживання. Компетенції у підсумку визначають якість товарів і послуг, якість життя в регіоні, оптимальне управління регіоном.

У даний час практичне використання концепції конкурентоспроможності локальних туристичних територій проявляється у розробленні програм і стратегій розвитку локальних адміністративних одиниць як територій, привабливих для кваліфікованих кадрів і високо вимогливих споживачів.

Конкурентоспроможність туристичних територій є одним із проблемних питань прикладних досліджень науки про туризм. Наприклад, локальні альпійські туристичні території, які є основою успішного розвитку туризму в Швейцарії та Австрії, а також для прилеглих регіонів Франції, Німеччини та Італії, конкурують не тільки між собою, але й з пропозиціями відпочинку в

Карибському регіоні, парками розваг у рівнинній Європі, круїзними турами, інтегрованими лижними курортами в ОАЕ та іншими «новими» туристичними територіями в однаковому ціновому сегменті. Загострення конкуренції на світовому ринку туризму, з одного боку, та положення більшості локальних туристичних територій у своєму життєвому циклі на стадії зрілості з іншого боку, стимулювали розробку концепції конкурентоспроможності локальних туристичних територій.

Локальні адміністративні одиниці виступають у ролі туристичних територій, а туризм розглядається як засіб розширення збуту місцевих товарів і послуг. В умовах гострої конкуренції туристичні території підвищують свою конкурентоздатність реалізуючи механізм послідовного накопичення компетенцій, інновацій, якості обслуговування.

Ключовою характеристикою є те, що туристичний кластер – це комплексний простір, що включає достатню кількість засобів розміщення і туристичних пам'яток, туристичну інфраструктуру, а також туристичну спільноту, здатну забезпечити необхідну зайнятість населення у сфері туризму і необхідні транспортні зв'язки в середині туристичної території.

Узагальнення наукових досліджень зарубіжних і вітчизняних учених та практичного досвіду країн з розвиненою туристичною індустрією дало змогу встановити, що туристичні території посідають центральне місце в складній ієрархічній структурі взаємозалежних елементів туризму та бувають різних таксономічних рівнів, що й обумовлює відповідний рівень управлінського процесу.

В умовах децентралізації влади в Україні та посилення повноважень місцевих громад, туристична діяльність на регіональному рівні стає фактором консолідації та соціальної інтеграції усіх груп заінтересованих сторін у сталому розвитку території.

Ідентифікація туристичного кластеру як просторово-збалансованої, поліструктурної соціально-економічно-природної таксономічної одиниці є передумовою раціональної організації туристичної діяльності на регіональному

рівні. Відповідно, формується новий складний об'єкт публічного управління на регіональному рівні – туристична територія.

Визначено, що регіональний туристичний кластер – це інфраструктурно-об'єднані між собою локальні туристичні території в межах території регіону, які володіють привабливими для подорожуючих туристично-рекреаційними ресурсами, що є доступними завдяки наявності системи засобів і служб обслуговування, та доведеними до споживача у формі комплексного туристичного продукту сучасними маркетинговими та проектними інструментами в системі інтегрованого публічного управління забезпеченням конкурентоспроможності туристично-рекреаційного комплексу регіону.

Регіональний туристичний кластер – територія регіону, що має адміністративні кордони, приваблива для тимчасового перебування туристів, включає ресурси категорій «атракція» (attractions) – об'єкти дозвілля та розваг, пам'ятки, «доступність» (access) – місцевий транспорт і транспортні комунікації «комфорт» (amenities) – інфраструктура туризму (засоби розміщення, заклади ресторанного господарства, торгівлі тощо), «посередники» (ancillary services) – маркетингові організації дестинацій, менеджмент організацій, бюро подорожей та екскурсій, є метою подорожі й доступна з погляду транспортних комунікацій.

Регіональні туристичні території як специфічні інфраструктурно-локальні утворення характеризуються природно-географічними; природно-антропогенними; історико-культурними особливостями. Під їх впливом в Україні сформувалися складові рекреаційних територій такі, як: рекреаційні ландшафти (лісові, приморські, гірські); природно-заповідні території (національні природні та регіональні ландшафтні парки, біосферні заповідники, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва); території історико-культурного призначення (пам'ятки архітектури та містобудування, історико-архітектурні заповідники та ін.).

Враховуючи суто українську специфіку територій історико-культурного призначення, в основу їх розвитку необхідно покласти ідею природно-історико-

етнографічної рекреації, яка базуватиметься на створенні рекреаційного середовища, на найбільш раціональному використанні територіального поєднання природних умов, ресурсів, історичних та архітектурних пам'яток.

Створення такого рекреаційного середовища дасть можливість підвищити привабливість рекреаційних територій та збільшити попит на послуги гостинності малого готельного бізнесу.

#### Список використаних джерел

1. Андропов О.М. Стан рекреаційного комплексу України / О.М.Андропов // Економіка і екологія. – 2005. – № 24. – С. 24.

**УДК 911.3**

**Смочко Н.М., Вітрова І.Б.**

*Мукачівський державний університет*

*natasmochko@gmail.com*

### **ІНФРАСТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Природно-ресурсний та історико-культурний потенціал Закарпатської області у поєднанні з вигідним географічним положенням та існуючим багаторічним досвідом і напрацюваннями у сфері рекреації є достатньо вагомою передумовою пріоритетного розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону.

Туристично-рекреаційний комплекс регіону з метою подальшого свого розвитку виконує різні суспільні функції:

– максимальне задоволення потреб населення у відпочинку, оздоровленні, лікуванні, духовному та фізичному розвитку;



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>